

Stavovi Srba i Albanaca o Kosovu

21. oktobar 2005. | 15:46 | Izvor: Beta

Beograd -- Istrazivanje stavova o resavanju problema na Kosovu ukazuje na podeljenost misljenja, ali i na zajednicke strahove i ocekivanja.

Istrazivanje stavova kosovskih Albanaca i Srba uoci pregovora o buducem statusu Kosova obavljeno je za srpsko-albanski forum "Kosova-Kosovo". Istrazivanje ukazuje na stavove pripadnika obe nacionalne zajednice o tome sta bi trebalo uciniti radi uspostavljanja trajnog mira i stabilnosti u regionu.

Rukovodilac istrazivanja, obavljenog u saradnji Centra za demokratiju i pomirenje u jugoistocnoj Evropi iz Soluna, agencije KosovaLajv iz Pristine i Medijskog centra Beta iz Beograda, Kolin Irvin sa Kvins univerziteta u Belfastu rekao je na prezentaciji u Skuptsini grada Beograda da rezultati, dobijeni anketom na reprezentativnom uzorku od po 1.200 kosovskih Albanaca i Srba, predstavljaju i korisnu osnovu tema za pregovaracke timove.

Ukazujuci da su slicna istrazivanja u Severnoj Irskoj pomogla stvaranju konsenzusa za Belfastski sporazum, Irvin je naglasio znacaj suocavanja javnosti sa problemima koji su prioritetni za sve strane u sukobu, jer je na osnovu takve baze jedino moguće postici dogovor.

Na osnovu iskustava iz Severne Irske, Irvin je rekao i da je resavanje pojedinih problema na Kosovu lakse kada su sva ta otvorena pitanja "u paketu", iako za sada o njima postoje suprotstavljena misljenja pripadnika albanske i srpske zajednice.

Komentari rezultata

Ako se izuzumu opsti stavovi o nezavisnom Kosovu, za koje se zalazu Albanci, odnosno ostanku Kosova u Srbiji, za sta su pripadnici srpske zajednice, svojevrsni protektorat Evropske unije na Kosovu pokazuje se kao prihvatljivo resenje za obe strane.

Irvin je ukazao da je znacajno i sto rezultati istrazivanja pokazuju da obe zajednice, iako razlicitih stavova o vaznosti određenih pitanja, izgleda razumeju ili bar priznaju jedni drugima prioritete. To je, prema njegovoj oceni, i siroka zajednicka baza za diskusiju i teme pregovora.

Nenad Sebek iz Centra za demokratiju i pomirenje u jugoistocnoj Evropi rekao je da mu se rezultati istrazivanja ne svidaju, jer ukazuju na polarizovana misljenja na Kosovu, ali je naglasio da je to stvarnost i da je vazno da se i najsira javnost sa tim upozna, kako bi mogla da budu pronadena resenja prihvatljiva za sve.

Direktorka Bete Ljubica Markovic i Gzim Badzaku iz "KosovaLajv" zadovoljni su saradnjom te dve agencije iz Beograda i Pristine, isticuci da u proteklih desetak meseci nije bilo nijednog problema u uredivackoj politici u vezi sa prezentovanjem misljenja srpske i albanske strane o aktuelnim problemima na Kosovu.

Slicnosti i razlike

Buduci status Kosova pitanje je od najveće važnosti za većinu kosovskih Albanaca, dok su za većinu Srba najvažniji problemi snabdevanje strujom, bezbednost i pitanje nestalih, pokazuje istraživanje.

Finalni status Kosova od primarne je važnosti za 87 odsto ispitanih kosovskih Albanaca, dok su nezaposlenost, slaba ekonomija, korupcija i obrazovni standard ostali njihovi prioriteti, pokazuju rezultati istraživanja, obavljenog od 26. avgusta do 2. septembra na uzorku od po 1.200 pripadnika srpske i albanske nacionalne zajednice.

Za većinu Srba konacan status Kosova pri kraju je liste prioriteta, ali ne postoji zajednicki stav sta im je najvažnije - za većinu kosovskih Srba (78 odsto) to je snabdevanje Kosova strujom, Srbima u centralnoj Srbiji najznacajnija je javna i licna bezbednost (83 odsto), a raseljenim i izbeglim Srbima - problem nestalih (84 odsto).

Istrazivanje, koje je predstavljeno danas u Beogradu, a juce u Pristini, pokazuje da veliki problem za obe zajednice na Kosovu predstavlja priznanje i prihvatanje uloge i Beograda i Pristine u poslovima u vezi sa Kosovom i njegovom buducnoscu. Dok 49 odsto kosovskih Albanaca smatra da uloga Vlade Srbije nema nikakvog znacaja u tom procesu, svega jedan odsto kosovskih Srba slaze se sa tim. Istovremeno, 19 odsto kosovskih Srba smatra da akcije kosovske vlade nemaju nikakav znacaj, dok jedan odsto Albanaca deli taj stav.

U vezi sa pregovorima o konacnom statusu Kosova, 57 odsto kosovskih Albanaca smatra da je od kljucnog znacaja da se Beograd slozi sa finalnim statusom. Oni bi zeleli i da SAD imaju aktivniju ulogu, a priblizno isti procenat smatra vaznim i da se medunarodna zajednica slozi sa konacnim statusom i da o njemu bude odrzan referendum.

Referendumu na Kosovu, medutim, protivi se 84 odsto kosovskih Srba, odnosno 63 odsto Srba u centralnoj Srbiji i 52 odsto izbeglih i raseljenih.

Vecina Srba smatra da bi medunarodna zajednica trebalo vise da ukljuci Beograd u pregovore, kao i da pregovaraci iz Beograda moraju imati podrsku kosovskih Srba i da je potrebno da medunarodni standardi budu ispunjeni pre zapocinjania pregovora.

Bezbednost, nasilje

Srbi i Albanci slazu se, izmedu ostalog, da je pitanje bezbednosti znacajno, ali dok je Srbima to medu problemima od najveće važnosti, Albancima je na osmom mestu od ukupno tridesetak pitanja.

Rezultati istraživanja ukazuju da obe zajednice, iako razlicitih stavova o važnosti određenih pitanja, izgleda da razumeju ili bar priznaju jedni drugima prioritete. Autori istraživanja ocenili su da je to široka zajednicka baza za diskusiju i teme pregovora, iako su naveli da postizanje dogovora moze biti sasvim drugo pitanje.

Ipak, zajednicko razumevanje problema manje je izrazeno kada su u pitanju osetljiva pitanja, kao sto je finalni status Kosova - dok 43 odsto kosovskih Albanaca smatra da bi ostanak Kosova u Srbiji znacio novi rat, vecina Srba strahuje upravo od nezavisnosti Kosova.

Da ce nezavisnost Kosova znaciti manju bezbednost za sve smatra 80 odsto ispitanih kosovskih Srba, dok 74 odsto Srba u centralnoj Srbiji i 93 odsto raseljenih i izbeglih smatra da ce nezavisnost dovesti do novog egzodusa srpskog stanovnistva.

Dok je cak 88 odsto Albanaca navelo da je netacno da ce nezavisnost Kosova rezultirati povecanjem nasilja, samo jedan odsto Srba na Kosovu deli to misljenje, kao i dva odsto Srba u centralnoj Srbiji, dok medu raseljenima uopste nema onih koji isto misle. U netacnost teze da ce ostanak Kosova u Srbiji dovesti do rata veruje i 11 odsto Albanaca.

Velika vecina Albanaca smatra netacnim da ce nezavisno Kosovo postati mafijaska drzava, kao i da ce biti manje bezbedno za sve, da nece biti bezbedno za Srbe i da samo Beograd moze da resi kosovsko pitanje.

Istrazivanje pokazuje i da se Srbi i Albanci uglavnom slazu da Srbija ne radi dovoljno kako bi pomogla izbeglima i raseljenima. Samo 12 odsto Albanaca smatra da to nije tacno, odnosno 26 odsto kosovskih Srba, 18 odsto Srba u centralnoj Srbiji i devet procenata izbeglih i raseljenih Srba.

Medu zajednickim stavovima obe zajednice je i da postoji nedostatak politicke uloge kosovskih Srba u pregovorima.

Autori istrazivanja zakljucili su, na osnovu svih odgovora, da je idealno bezbednosno resenje za Kosovo ono kojem treba teziti, ali da ce za to biti potrebno citav zivot, ako je uopste moguće. Zakljuceno je da je, medutim, moguc realan progres prema tom idealu u smislu drustvenih i politickih reformi, u kombinaciji sa ustavnim resenjima koja ce voditi sto je moguće vecoj bezbednosti za sve.